

หัวข้อวิจัย	การประเมินความต้องการจำเป็นของชุมชนเพื่อการพัฒนาความสามารถต่อการเพิ่มมูลค่าวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดนครนายก
ผู้ดำเนินการวิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศุภวัฒน์ ปภัสสรากาญจน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อานูภาพ รักษ์สุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์มนตรี พานิชยานุวัฒน์ นายทรงพล วิธารวัฒนา
หน่วยงาน	หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต/โรงเรียนกฎหมายและการเมือง
ปี พ.ศ.	2562

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและประเมินความต้องการจำเป็นของชุมชนที่มีต่อการพัฒนาวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายในชุมชน และเพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นที่มีต่อการพัฒนาความสามารถในการเพิ่มมูลค่าด้านภูมิปัญญาชุมชนและท้องถิ่นและทรัพยากรภายในชุมชนสู่วิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดนครนายก เป็นการศึกษาภายใต้กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนและท้องถิ่น พื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ พื้นที่ซึ่งเป็นที่ตั้งและประกอบกิจการของวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้เชิงนิเวศรูปแบบการเกษตรธรรมชาติ ไร่นา สวนเกษตรและวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับวิสาหกิจท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประชากรเป้าหมาย ได้แก่ ประชาชนในชุมชนซึ่งอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ประกอบกิจการวิสาหกิจท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับวิสาหกิจชุมชน การสุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนจากพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดนครนายก ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างวิสาหกิจท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ด้วยโปรแกรมสุ่มตัวอย่างแบบง่ายจำนวน 10 แห่ง แล้วจึงสุ่มประชากรระดับครัวเรือนในพื้นที่ประกอบกิจการวิสาหกิจนั้น โดยใช้ตารางสุ่มของ ทาโรยามาเน่ และนำแนวคิดของโคเฮนมาพิจารณาร่วมกัน ดังนั้น ประชากรกลุ่มเป้าหมายในการศึกษานี้จึงได้กำหนดจำนวนทั้งสิ้น 250 ครัวเรือน นอกจากนั้น ผู้วิจัยยังได้เก็บข้อมูลแบบบังเอิญด้วยการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวจำนวน 100 คน เพื่อนำมาวิเคราะห์ร่วมกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการวิสาหกิจทั้ง 10 แห่ง ข้อมูลจากการประชุมและสัมภาษณ์กลุ่มย่อยของผู้ประกอบการและตัวแทนของหน่วยงานภาครัฐ

ในขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำกระบวนการศึกษาของลินเพื่อผลกระทบทางสังคมมาประยุกต์ใช้กับการวิเคราะห์โดยกระบวนการดังกล่าว เป็นกระบวนการที่มีการกำหนดสมมติฐานจากการสำรวจพื้นที่ในเบื้องต้น แล้วนำมาค้นหาพฤติกรรมความต้องการของชุมชน เพื่อนำไปกำหนด

ข้อเสนอเชิงค่านิยมและผลผลิตของการตอบสนองความต้องการจำเป็นขั้นต้นหรือขั้นต่ำ แล้วจึงนำไปทดสอบพฤติกรรมของชุมชน ผลจากการทดสอบได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประชุมกลุ่มย่อย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากนักท่องเที่ยว

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นที่ชุมชนต้องการให้สร้างผลผลิตของกิจกรรมการพัฒนาความสามารถต่อการเพิ่มมูลค่าของวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่

1. การบริหารจัดการทรัพยากรชุมชนให้เกิดความยั่งยืน
2. ความสามารถในการบริหารกิจกรรมการผลิตและการบริการ
3. การพัฒนาเทคโนโลยีและเครื่องมือรวมทั้งเทคนิควิธีในการพัฒนาผลผลิตและการบริการให้เกิดมาตรฐานคุณภาพระดับท้องถิ่น
4. การพัฒนากระบวนการส่งเสริมการผลิตและการตลาดที่ไม่มีความซับซ้อน
5. การพัฒนาความสามารถในการให้บริการแก่ผู้บริโภคและผู้ให้บริการ
6. การพัฒนาความรู้และประสบการณ์
7. การพัฒนาภาคีและเครือข่ายความร่วมมือของกิจกรรม องค์กรชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
8. การพัฒนาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการดำเนินงานของชุมชน

ข้อเสนอแนะต่อผลการศึกษาที่ได้จากการวิจัย ได้แก่ ประการแรก การสนับสนุนให้สมาชิกชุมชนได้ใช้ประโยชน์จากศูนย์การเรียนรู้ที่มีอยู่ในพื้นที่ ประการที่สอง การพัฒนาการเชื่อมโยงที่เข้มแข็งโดยสร้างความเข้าใจถึงกิจกรรมที่เชื่อมโยงภายในชุมชน ประการที่สาม ควรจัดทำคู่มือสำหรับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนซึ่งมีหน้าที่ในการพัฒนาศักยภาพของชุมชน ประการที่สี่ ควรมีการจัดระบบคิดให้แก่ชุมชน ประการที่ห้า ควรมีการสร้างความรู้และเพิ่มเติมความรู้ในการพัฒนาเครือข่ายและการสร้างภาคีเครือข่าย ประการที่หก ควรมีการสนับสนุนในด้านระบบการจัดเก็บผลผลิต ประการที่เจ็ด ควรมีการศึกษาต่อยอดในลักษณะต่าง ๆ ด้วยการบูรณาการศาสตร์หลายด้านเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนและการเชื่อมโยงกิจกรรมประเภทต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย ได้แก่ ประการแรก การแสดงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมและสนับสนุนควรมีมากกว่าที่เป็นอยู่ ประการที่สอง ควรมีการสร้างความรู้ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและประชาชนในชุมชนซึ่งประกอบกิจกรรมด้านอาชีพที่มีการเชื่อมโยงกับวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประการที่สาม หน่วยงานภาครัฐควรประสานร่วมมือกับชุมชนใน

การพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะปัญหาที่ชุมชนต้องการให้ภาครัฐเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุน ประการที่สี่ ภาครัฐควรพิจารณาความต้องการที่แท้จริงของภาคประชาชนมากกว่าการนำนโยบายที่ภาครัฐเห็นว่าน่าจะเป็นและภาคประชาชนควรจะเป็นมาปฏิบัติ ประการที่ห้า การสร้างบทบาทให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นในฐานะภาคีเครือข่ายหนึ่งของชุมชนเป็นสิ่งสำคัญต่อวิสาหกิจต่าง ๆ ของชุมชนรวมทั้งวิสาหกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอีกด้วย